

بسمه تعالی

آیا پوشیدن لباس مشکی در اسلام مکروه است؟

پاسخ اجمالی

از مجموع آموزه های دین بدست می آید که لباس زن باید ساتر بدن او باشد و همچنین هنگام مواجهه با نامحرم جلب توجه ننماید. و بدیهی است که رنگ مشکی در مقایسه با رنگ های دیگر به نحو شایسته پوشش غلیظتر و بهتری را برای زن تأمین می کند.

بر این اساس؛ بعضی از فقها و مراجع تقلید مثل آیات عظام خامنه ای و تبریزی نیز تصریح کرده اند که چادر مشکی کراهت ندارد و بعضی نیز مانند آیت الله فاضل لنکرانی بالاتر از عدم کراهت، تصریح کرده اند که چادر مشکی بهترین نوع حجاب است.

بهرحال کراهت پوشش سیاه مختص مردان است و بس. اما استفاده از رنگ مشکی در مراسم عزاداری نه تنها کراهت ندارد. بلکه بخاطر همدردی با اهل بیت پیامبر (ص) ثواب نیز دارد.

از فرزند امام سجاد(ع) نیز نقل شده است که وقتی جدّم امام حسین (ع) شهید شد زنان بنی هاشم در عزای آن حضرت لباس سیاه پوشیدند و این لباس را در گرما و سرما تغییر نمی دادند. لازم به ذکر است که بعضی از فقهای بزرگ مقید بودند در ایام سوگواری امام حسین(ع) جامه سیاه پوشیدند و به وسیله آن تبرک جسته و با جدیت از آن نگهداری و مراقبت می کردند و وصیت می نمودند بعد از رحلتشان به عنوان تبرک با آنها دفن شود.

بنابر این پوشیدن لباس سیاه در ایام سوگواری ائمه(ع) خصوصاً در دو ماه محرم و صفر نه تنها کراهت ندارد بلکه از آن جهت که اظهار همدردی با آن ذوات مقدس و احیای امر ایشان است، دارای فضیلتی بس بزرگ است.

پاسخ تفصیلی

اگر چه به طور اجمال و فی الجمله از بعضی روایات، کراهت پوشش مشکی استفاده می شود.

ولی حکم کراهت مذکور به طور صددرصد برای همه انواع لباس ها و برای همه افراد اعم از زن و مرد و برای همه زمان ها و ایام نیست. یعنی موارد متعددی از حکم کراهت لباس مشکی مستثنا شده است که بعضی از مهم ترین آن عبارتند از: الف - عدم کراهت بعضی از پوشش های مشکی خاص: در روایتی نقل شده است که پیامبر اکرم(ص) از پوشش سیاه کراهت داشت مگر در سه مورد: خفّ (نوعی کفش چرمی نازک) عمامه و کساء. کساء به قرینه حدیث شریف کساء از پیامبر اکرم(ص)، لباس بلند و فراگیر تمام بدن است که شامل عبا و چادر مشکی بانوان نیز می گردد پس این سه پوشش مشکی استثنا شده، کراهت ندارند. حضرت آیت الله بهجت در کتاب جامع المسائل می گویند: بدان که در کتب اصحاب، مواردی برای کراهت نماز در ثوب ذکر شده است، از آن جمله: لباس سیاه غیر از عمامه و خفّ و کساء است.

ب - عدم کراهت لباس مشکی برای بانوان: تردیدی نیست که در اسلام پوشش زن و مرد از نظر نوع، مقدار و حتی رنگ متفاوت است مثلاً جامه زربافت و حریر برای زن جائز ولی برای مرد جائز نیست مقدار واجب پوشش بانوان طبق نظر مشهور فقها همه بدن به جز وجه و کفین است ولی مقدار پوشش مردان کمتر است. از نظر رنگ پوشش نیز استفاده از لباس احرام سفید رنگ در حج برای مردان مستحب است ولی زنان مجاز هستند از همان لباس معمولی و لو رنگ غیر سفید استفاده نمایند. در کتاب های فقهی نیز هیچ یک از فقهای برجسته شیعه فتوا به کراهت لباس و پوشش مشکی بانوان نداده اند بلکه برعکس تصریح به عدم کراهت و بالاتر از آن نموده اند.

فقیه ژرفاندیش شیعه مرحوم صاحب جواهر در کتاب فقهی معروف خود نقل کرده است که طبق تصریح کتاب های متعددی از اصحاب امامیه کراهت پوشش سیاه مختص مردان است زیرا شارع مقدس پوشش غلیظتر و بیشتری برای زنان هنگام مواجهه با نامحرم قرار داده است و رنگ مشکی در مقایسه با رنگ های دیگر به نحو بهتری پوشش غلیظتر و بیشتر را تأمین می کند.

بعضی از فقها و مراجع تقلید زمان حاضر مثل آیات عظام خامنه ای و تبریزی (ره) نیز تصریح کرده اند که چادر مشکی کراهت ندارد و بعضی نیز مانند آیت الله فاضل لنکرانی(ره) بالاتر از عدم کراهت تصریح کرده اند که چادر مشکی بهترین نوع حجاب است.

علاوه بر ادله فوق امروزه در روانشناسی رنگ ها ، این یک واقعیت مسلم است که رنگ مشکی، رنگی صامت و غیر فعال است که باعث تحریک و جلب توجه نمی شود و این ویژگی بدون این که هیچ عارضه منفی داشته باشد با حکمت حجاب و پوشش زنان در مقابل نامحرم که همان عدم جلب توجه و ایجاد آرامش روانی در جامعه است نیز سازگار است.

ج - عدم کراهت پوشش مشکی در مراسم عزاداری: استفاده از رنگ مشکی در مراسم عزاداری کراهت ندارد. بلکه از فرزند امام سجاد(ع) نقل شده است که گفته اند وقتی جدّم امام حسین (ع) شهید شد زنان بنی هاشم در عزای آن حضرت لباس سیاه پوشیدند و این لباس را در گرما و سرما تغییر نمی دادند.

حتی در مراسم سوگواری غیر معصومین(ع) نیز سیره عملی مردم متدین و حتی غیر متدین، پوشیدن لباس سیاه در مراسم عزاداری است.

علاوه بر این سیاه پوشی، خاصیت سازنده دیگری به نام احیای امر اهل بیت(ع) (دارد که مطلوب و محبوب آن ذوات مقدس است که فرمودند: «رحم الله من احيا امرنا» یعنی کسی که امر ما را احیا کند، مشمول رحمت حق باد. بدون تردید وقتی پیر و جوان، بزرگ و خردسال، در این ایام لباس سیاه می پوشند، یادآور حزن و مصیبت جانگاهی است که به وجود مقدس حضرت سیدالشهدا(ع)، رسیده است و حقیقت این است که بقای اسلام مرهون دو ماه محرم و صفر است. از نظر تاریخی، چنانکه مورخین نوشته اند، بعد از واقعه جانسوز عاشورا، زنان خاندان پاک رسول الله(ص) اولین کسانی بودند که تا یک سال لباس سیاه به تن داشتند و چنان مشغول عزاداری بودند که امام سجاد(ع) برای آنها غذا فراهم می ساختند. در طول تاریخ نیز پوشیدن لباس سیاه در عزاداری اهل بیت(ع) به صورت یک سنت ارزشمندی در بین شیعیان و محبان رایج بوده است.

بعضی از فقهای بزرگ در ایام سوگواری امام حسین(ع) جامه سیاه می پوشیدند و به آن تبرک می جستند و با جدیت از آن نگهداری و مراقبت می کردند و وصیت می نمودند که آن لباسهای عزا، بعد از رحلتشان به عنوان تبرک با آنها دفن شوند. بنابر این پوشیدن لباس سیاه در ایام سوگواری ائمه(ع) خصوصاً در دو ماه محرم و صفر نه تنها کراهت ندارد بلکه از آن جهت که اظهار همدردی با اهل بیت پیامبر(ص) و احیای امر ایشان است، دارای فضیلتی بس بزرگ است. و با توضیحات فوق به خوبی آشکار می گردد که اظهارنظرها در باره کراهت رنگ مشکی در دین اسلام چقدر کلی، غیر دقیق، مغالطه آمیز و غیر عالمانه است.

منابع

- برای آشنایی با این روایات به کتابهای فروع کافی، ج ۲، کتاب الصلاة باب اللباس الذي تکره الصلاة فيه و ما لا تکره، ص ۳۹۷، فروع کافی ج ۶ کتاب الزی والتجمل باب لبس السواد، ص ۴۴۹، وسائل الشیعه، ج ۳، کتاب الصلاة ابواب لباس المصلی، باب ۱۹، باب کراهة لبس السواد الا ... و مستدرک الوسائل جلد و ابواب مذکور مراجعه شود .
- عدة من اصحابنا عن احمد بن ابی عبدالله عن بعض اصحابه رفعه قال: کان رسول الله یکره السواد الا فی ثلاث الخف و العمامة و الکساء .. کلینی، فروع کافی، ج ۶، کتاب الزی والتجمل باب لبس السواد، روایت یک، ص ۴۴۹.
- جامع المسائل (للبيهجة)، ج ۱، ص: ۳۱۴
- محمد حسن نجفی، جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام، ج ۸، ص ۲۳۵.
- ویژه نامه فرهنگ اسلام، بهار ۱۳۷۹، ص ۷ .
- بعضی بدون هیچ دلیل و مدرکی به انگیزه فرهنگ سازی بر ضد چادر مشکی، ادعا نموده اند که حجاب و چادر مشکی باعث بیماریهای روحی و جسمی مثل افسردگی و نرمی استخوان می گردد. برای آگاهی از نادرستی ادعای این افراد به قسمت دوم مقاله «نقد ادله مخالفین چادر مشکی» روزنامه جمهوری اسلامی، ۴ بهمن ۷۹، مراجعه شود.
- البحرانی، الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة، ج ۷، ص ۱۱۸
- وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۰.

لباس مشکی؟!!

آیا پوشیدن لباس مشکی در اسلام
مکروه است؟

جهت دسترسی به منابع مطلب به واحد فرهنگی مراجعه فرمایید

واحد فرهنگی
بیمارستان خاتم الانبیا (ص)